

Par mums

Publicēts: 11.03.2021.

Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) rūpējas par izglītības, dabas zinātņu, sociālo un humanitāro zinātņu, kultūras, komunikācijas un informācijas jomām. Plašāka informācija [šeit](#).

Latvija ir UNESCO dalībvalsts kopš 1991. gada 14. oktobra, kad notika oficiālā valsts uzņemšanas ceremonija UNESCO galvenajā mītnē Parīzē.

Atbilstoši UNESCO Konstitūcijai 1992. gadā ar Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu tika izveidota UNESCO Latvijas Nacionālā komisija (UNESCO LNK).

Nacionālās komisijas ir katras dalībvalsts izveidotas institūcijas sadarbībai ar UNESCO, kuru tiesiskais statuss tiek noteikts, pamatojoties uz katras valsts iekšējo normatīvo aktu sistēmu. Nacionālās komisijas ir unikāls institucionāls orgāns, kuram nav līdzīga nevienā citā ANO sistēmas organizācijā. UNESCO nacionālo komisiju pamatuzdevums ir nodrošināt katras dalībvalsts sadarbību ar UNESCO un pārstāvēt dalībvalsts intereses organizācijas darbā, kā arī īstenot UNESCO programmas un idejas attiecīgā valstī.

2010. gadā stājās spēkā atjaunotais Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Latvijas Nacionālās komisijas likums, kas precizēja organizācijas juridisko statusu un funkcijas. Saskaņā ar atjaunoto likumu UNESCO LNK darbojas kā atvasināta publisko tiesību juridiska persona Latvijas Republikas Ministru kabineta pārraudzībā. Tās mērķis ir stiprināt izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas lomu valsts un sabiedrības ilgtspējīgā attīstībā, valstiskuma stiprināšanā, demokrātisko

vērtību īstenošanā un nabadzības mazināšanā, kā arī sekmēt sabiedrības labklājību, tās locekļu līdztiesību un savstarpēju cieņu Latvijā.

UNESCO LNK veicina sekmīgu Latvijas dalību UNESCO, sniedz atzinumus un priekšlikumus par UNESCO kompetences jautājumiem, izstrādā rīcības plānus UNESCO programmu īstenošanai Latvijā, koordinējot to izpildi, piedalās UNESCO un ar to saistīto starpvaldību un starptautisko institūciju darbā, kā arī sniedz informāciju un veido sadarbību Latvijā UNESCO darbības jomās.

Vairāk par UNESCO

▼

 Tā kā aizsākums kariem meklējams cilvēku prātā, tad arī miera aizsardzībai vispirms jā sākas kā idejai cilvēku prātā – UNESCO Konstitūcija

UNESCO tika dibināta 1945. gada 16. novembrī kā atbildes reakcija uz Otro Pasaules karu, kuru caurvija nežēlīga, rasismā un antisemitismā balstīta vardarbība. UNESCO mandāts ir aktuāls joprojām, jo kultūras daudzveidību, mieru un cilvēktiesības apdraud jaunas neiecietības formas, zinātnisko faktu noraidīšana un vārda brīvības ierobežošana.

Organizācijas mērķis ir sekmēt mieru un drošību, veicinot tautu sadarbību izglītības, zinātnes un kultūras jomā, lai visā pasaulē stiprinātu taisnīguma, tiesiskuma, kā arī cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu, kā tas attiecībā uz visām pasaules tautām neatkarīgi no rases, dzimuma, valodas vai reliģiskās pārliecības noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas hartā.

Pašlaik Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija apvieno 193 valstis.

Pārvalde

UNESCO pēc sava juridiskā statusa ir patstāvīga, autonoma starpvaldību organizācija. Tās ģenerāldirektore kopš 2017. gada rudens ir Francijas pārstāve Odrija Azulē. UNESCO budžetu veido tās dalībvalstu ikgadējās iemaksas, kā arī īpašas valstu mērķdotācijas kādu noteiktu programmu pilnveidei vai projektu realizācijai.

Ģenerālā konference

Organizācijas augstākā lēmējinstītūcija, kas pulcē kopā visu organizācijas dalībvalstu pārstāvjus reizi divos gados, lai izstrādātu un apstiprinātu UNESCO vispārējo politiku, kā arī lai ievēlētu pārstāvjus organizācijas Izpildpadomē un vairākās starpvaldību institūcijās. Ģenerālā konference reizi divos gados sasauca darba sesijas, lai pieņemtu organizācijas darbības programmu un budžetu, bet reizi sešos gados – UNESCO vidējā termiņa stratēģiju. Ģenerālās konferences darbs norit plenārsēdēs, kuru laikā katrai dalībvalstij un nevalstiskajām organizācijām ir iespēja sniegt savu ziņojumu, deleģāciju pārstāvji paralēli strādā vairākās komisijās un komitejās. Lēmumu pieņemšanas procesā katrai dalībvalstij Ģenerālajā konferencē ir viena balss. Lēmumus pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu.

Izpildpadome

Izpildpadome ir viens no trim UNESCO pārvaldes orgāniem līdzās Ģenerālajai konferencēi un ģenerāldirektoram. UNESCO Izpildpadomes sastāvs tiek atjaunots reizi divos gados Ģenerālās konferences laikā. Izpildpadome sastāv no 58 valstu pārstāvjiem, kas satiekas divas reizes gadā pavasara un rudens sesijās un ir faktiskais UNESCO darbības pārraudzītājs un virzītājs UNESCO Ģenerālās konferences starplaikos. UNESCO Izpildpadome seko līdzī programmu īstenošanai un budžetam, kā arī sagatavo Ģenerālās konferences sesiju norisi un sadarbībā ar Sekretariātu organizē un koordinē pieņemto lēmumu efektīvu īstenošanu.

Sekretariāts

Organizācijas izpildinstitūciju - Sekretariātu vada ģenerāldirektors, kuru ievēl UNESCO dalībvalstu Ģenerālā konference uz četru gadu periodu. Ģenerāldirektors ieceļ Sekretariāta personālu, kas strādā dažādās UNESCO struktūrvienībās visā pasaulē.

Ģenerāldirektors izstrādā priekšlikumus Ģenerālās konferences un Izpildpadomes veicamajiem pasākumiem un sagatavo darba programmas projektu un budžetu. Sekretariāts sagatavo un nosūta dalībvalstīm un Izpildpadomei periodiskos pārskatus par Organizācijas aktivitātēm.

Darbības jomas

UNESCO darbojas piecās darbības jomās – izglītības, dabas zinātņu, sociālo un humanitāro zinātņu, kultūras, komunikāciju un informācijas.

Izglītība ir visplašākais UNESCO darbības lauks. UNESCO uzdevums ir tiekties pēc izglītības pieejamības visā pasaulē ikvienam cilvēkam neatkarīgi no dzimuma, rases, reliģiskās piederības, sociālā vai ekonomiskā stāvokļa. UNESCO izglītības programmu pilnveidei tiek izstrādātas stratēģijas un risinājumi kvalitātes uzlabošanai, mācību procesa un tā rezultātu izvērtēšanai, atvērtas un iekļaujošas vides veidošanai, jaunu tehnoloģiju un mācību metožu izmantošanai visos izglītības līmeņos.

UNESCO stratēģija zinātnes jomā ir veicināt un izkopt zinātnes saikni ar sabiedrību, uzsverot zinātni kā galveno līdzekli attīstībai. UNESCO aicina dalībvalstis savas attīstības programmas balstīt uz objektīviem pētījumiem un zinātnes un tehnoloģiju sasniegumiem, turpretim zinātniekus UNESCO vieno un aicina reaģēt uz pārmaiņu procesiem, iedrošinot meklēt tiem inovatīvus risinājumus un attīstīt jaunas pieejas.

UNESCO izvirzītie pamatuzdevumi dabas zinātņu jomā ir sekmēt pētījumus fundamentālajās zinātnēs un inženierzinātnēs, stiprināt zinātniskās pētniecības kapacitāti, sekmēt vienlīdzību zināšanu un tehnoloģiju pieejamībā un veicināt sabiedrības zināšanas dabas zinātņu jomās visā pasaulē.

UNESCO sociālo un humanitāro zinātņu jomas mērķi ir sekmēt zināšanu uzkrāšanu, standartu izstrādi, intelektuālo sadarbību un domu apmaiņu ar mērķi veicināt tādu sociālo pārmaiņu procesus, kas rada savstarpēju cieņu un tiesisko un morālo normu ievērošanu. UNESCO galvenās aktivitātes šajā jomā ir vērstas uz ētikas, cilvēktiesību, sociālo pārmaiņu un filozofijas jautājumu pilnveidi, dodot ieguldījumu politikas dokumentu un rīcības plānu izstrādei.

Kultūra ir UNESCO darbības joma, kas saistīta gan ar visas pasaules kopīgo pieredzi un vērtībām, zināšanu un prasmju mantojumu, gan arī cilvēces radošo darbību un izpausmju daudzveidību. Organizācijas lomu kultūras jomā raksturo tās ieguldījums globālās attīstības un nāciju mierīgas līdzāspastāvēšanas uzturēšanā, kultūras nozīmes ekonomiskās izaugsmes un sociālās saliedētības nodrošināšanā. UNESCO uzskata kultūru par attīstības pamatfaktoru

Komunikāciju un informācijas joma ir UNESCO darbības sektors komunikāciju, zināšanu aprites un informāciju tehnoloģiju jautājumos, kuros UNESCO kalpo kā forums, kur tiek risināti un analizēti informācijas un komunikāciju tehnoloģiju straujās attīstības radītie sociālie, kultūras, ētikas un tiesību jomas izaicinājumi. UNESCO veicina vārda un preses brīvību, medijpratību un informācijpratību, vispārēju piekļuvi informācijai, ētikas un demokrātijas principu ievērošanu un kultūras daudzveidības saglabāšanu pasaules informācijas tīklos.